Ο πόλεμος του Ισραήλ στη Γάζα σκοτώνει και τους Παλαιστίνιους δημοσιογράφους

Το Ισραήλ έχει σκοτώσει τουλάχιστον τριάντα έξι δημοσιογράφους κατά τη διάρκεια των βομβαρδισμών του στη Γάζα, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις σκότωσε και τις οικογένειες των δημοσιογράφων. Το κατεστημένο των μέσων ενημέρωσης, το οποίο πριν από λίγο καιρό δικαίως κατήγγειλε τη δολοφονία του Jamal Khashoggi, δεν έχει πει τίποτα.

Μετά το 2016, οι δημοσιογράφοι και το έργο του ελεύθερου Τύπου φαίνεται να έχουν αναβαθμιστεί στα μάτια του αμερικανικού κατεστημένου. Τα αφιερώματα στην ισχύ της δημοσιογραφίας ήταν ξαφνικά παντού. Οι λεκτικές επιθέσεις του Donald Trump κατά των δημοσιογράφων συχνά παρουσιάζονταν ως μία οιονεί χιτλερκή απειλή για την ελευθερία του Τύπου. Είχε ακόμη και γεωπολιτικές προεκτάσεις: η δολοφονία του δημοσιογράφου και αρθρογράφου της *Washington Post*, Jamal Khashoggi, από τον Σαουδάραβα πρίγκιπα διάδοχο προκάλεσε τόσο οργή που άνοιξε ίσως το μεγαλύτερο ρήγμα στη μακρόχρονη σχέση ΗΠΑ-Σαουδικής Αραβίας. Τώρα, η ισραηλινή κυβέρνηση σκοτώνει όχι μόνο δημοσιογράφους αλλά και τις οικογένειές τους, μερικές φορές με σκόπιμα και στοχευμένα χτυπήματα και όλο αυτό το αίσθημα οργής φαίνεται να έχει εξαφανιστεί.

Σύμφωνα με την Επιτροπή για την Προστασία των Δημοσιογράφων (Committee to Protect Journalists), από το προηγούμενο Σαββατοκύριακο (3-4/11), η εκστρατεία της ισραηλινής κυβέρνησης στη Γάζα συνεχίζει να σκοτώνει αδιακρίτως και έχει οδηγήσει στον θάνατο τριάντα έξι δημοσιογράφους και άλλους εργαζόμενους στα μέσα ενημέρωσης, εκ των οποίων οι τριάντα ένας ήταν Παλαιστίνιοι. Άλλοι οκτώ έχουν τραυματιστεί και τρεις αγνοούνται.

Το εικοσαήμερο που ακολούθησε την 7η Οκτωβρίου ήταν η πιο θανατηφόρα περίοδος που έχει καταγράψει η Επιτροπή για τους ρεπόρτερ που καλύπτουν μια σύγκρουση, σύμφωνα με τα αρχεία που κρατάει από το 1992. Επίσης, σύμφωνα με τους Δημοσιογράφους Χωρίς Σύνορα (RSF) είναι η πιο θανατηφόρα σύγκρουση για τους δημοσιογράφους από την αρχή του 21ου αιώνα, ξεπερνώντας τους πολέμους στο Ιράκ, το Αφγανιστάν, την Υεμένη και την Ουκρανία, με τις ισραηλινές δυνάμεις να σκοτώνουν περισσότερους δημοσιογράφους μέσα σε λίγες εβδομάδες από όσους είχαν σκοτώσει σε ολόκληρη την περίοδο από το 2000 μέχρι το 2022.

Σε κάθε περίπτωση, το βασικό σημείο είναι το ίδιο: ακόμη και σε μια μακροχρόνια σύγκρουση που είναι διαβόητη για τον κίνδυνο των δημοσιογράφων, η εν εξελίξει επίθεση του Ισραήλ στη Γάζα είναι τρομακτικά βίαιη και θανατηφόρα για τους εργαζόμενους στα μέσα ενημέρωσης.

Ορισμένοι από αυτούς τους θανάτους ήταν σχεδόν σίγουρα σκόπιμοι. Μια πρότερη έρευνα του RSF κατέληξε ότι ο φωτορεπόρτερ του Reuters που σκοτώθηκε και οι δύο συνάδελφοί του που τραυματίστηκαν σε ισραηλινή αεροπορική επίθεση στις 13 Οκτωβρίου «δεν ήταν παράπλευρα θύματα των πυροβολισμών», δηλαδή η έκθεση έμμεσα λέει ότι στοχοποιήθηκαν από τον ισραηλινό στρατό. Η έρευνα στηρίχθηκε σε διάφορα στοιχεία: ότι τα δύο χτυπήματα που δέχθηκαν, ήρθαν σε διάστημα περίπου τριάντα δευτερολέπτων το ένα από το άλλο· ότι οι δημοσιογράφοι στέκονταν σε έναν λόφο σε ανοιχτό χώρο για πάνω από μία ώρα, φορώντας τον δημοσιογραφικό εξοπλισμό που έχει σαφή σήμανση· ότι πολλά ισραηλινά ελικόπτερα εντοπίστηκαν να πετούν πάνω από την ομάδα πριν από το πλήγμα, ακόμα και λίγα δευτερόλεπτα πριν δεχθούν επίθεση.

Το χτύπημα της 13ης Οκτωβρίου δεν αποτελεί μεμονωμένο περιστατικό καθώς και άλλοι ρεπόρτερ έχουν δεχθεί προειδοποιήσεις από τον ισραηλινό στρατό να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, διαφορετικά θα πεθάνουν. Ο σύζυγος της ανταποκρίτριας του *Al Jazeera*, Youmna ElSayed, μίλησε με κάποιον που τηλεφώνησε από απόρρητο αριθμό και, ισχυριζόμενος ότι ήταν από τον ισραηλινό στρατό και γνώριζε το πλήρες όνομά του, του είπε να εκκενώσει προς το νότιο τμήμα της πόλης αλλιώς «θα είναι πολύ επικίνδυνα τα πράγματα στην περιοχή που βρίσκεστε». Καμία από τις άλλες έξι οικογένειες που ζουν στο κτίριό τους δεν έλαβε το ίδιο τηλεφώνημα, με αποτέλεσμα εν μέρει η ElSayed και το *Al Jazeera* να εκλάβουν το μήνυμα ως άμεση απειλή για την ίδια και την οικογένειά της.

Παρόμοια, η *Palestine TV*, το τηλεοπτικό κανάλι της Παλαιστινιακής Αρχής που κυβερνά τη Δυτική Όχθη, κατηγόρησε τον ισραηλινό στρατό ότι πρόσφατα πραγματοποίησε μια «εσκεμμένη δολοφονία» ενός από τους δημοσιογράφους της, του Mohammed Abu Hatab, του οποίου η πολυκατοικία χτυπήθηκε από αεροπορική επιδρομή λίγο μετά την άφιξή του, σκοτώνοντας τον ίδιο και δέκα μέλη της οικογένειάς του, συμπεριλαμβανομένης της συζύγου, του γιου και του αδελφού του. Η δολοφονία ώθησε τον συνάδελφό του Salman al-Bashir να σκίσει το δημοσιογραφικό κράνος και το γιλέκο σε ζωντανή μετάδοση.

«Δεν υπάρχει καμία διεθνής προστασία και καμία ασυλία», δήλωσε ο al-Bashir. «Αυτές οι στολές και τα καπέλα δεν μας προστατεύουν. Είναι απλώς σύμβολα που μόνο εμείς φοράμε και δεν προστατεύουν κανέναν δημοσιογράφο».

Επίθεση στις οικογένειες

Δυστυχώς, ο θάνατος του Abu Hatab είναι χαρακτηριστικός μιας άλλης ζοφερής κατάστασης για τους δημοσιογράφους σε αυτόν τον πόλεμο: δεν είναι μόνο οι ίδιοι που σκοτώνονται από τον ισραηλινό στρατό αλλά και οι οικογένειές τους. Επτά από τους τριαντά έξι δημοσιογράφους που απαριθμεί η Επιτροπή Προτασίας Δημοσιογράφων υπήρξαν θύματα ισραηλινών χτυπημάτων στα σπίτια τους, ενώ έξι σκοτώθηκαν μαζί με τα μέλη της οικογένειάς τους.

Ίσως η πιο χαρακτηριστική περίπτωση είναι αυτή του δημοσιογράφου του *Al Jazeera*, Wael al-Dahdouh, ο οποίος ήταν σε ζωντανή μετάδοση όταν πληροφορήθηκε ότι η γυναίκα του, ο γιος του, η

επτάχρονη κόρη του και ο ενάμιση ετών εγγονός του σκοτώθηκαν σε ισραηλινή αεροπορική επιδρομή. Όπως τόσοι πολλοί Παλαιστίνιοι άμαχοι, η οικογένεια του al-Dahdouh είχε εκκενώσει τη γειτονιά όπου ζούσε επειδή είχε βομβαρδιστεί και μετακόμισε νότια στον προσφυγικό καταυλισμό Nuseirat που τελικά σκοτώθηκαν, επειδή βρισκόταν σε μια περιοχή η οποία είχε οριστεί από την ισραηλινή κυβέρνηση ως ασφαλής ζώνη. Λίγο πριν τον βομβαρδισμό, ο γιος και η μεγαλύτερη κόρη του al-Dahdouh (η οποία επέζησε) είχαν φτιάξει ένα βίντεο με το οποίο παρακαλούσαν τον κόσμο «να μας βοηθήσει να μείνουμε ζωντανοί».

Παρόμοια, ο Ahmed Abu Artema, δημοσιογράφος στη Γάζα, ποιητής και ακτιβιστής για την ειρήνη, ο οποίος βοήθησε στην οργάνωση της Μεγάλης Πορείας Επιστροφής του 2018, επέζησε από ισραηλινό βομβαρδισμό του σπιτιού της οικογένειάς του, από τον οποίο σκοτώθηκαν έξι μέλη της οικογένειάς του: δύο θείες, η κόρη της θείας του, η μητριά του, η δεκάχρονη ανιψιά του και ο δεκατριάχρονος γιος του.

«Η προτεραιότητα τώρα είναι η διαμαρτυρία», είχε δηλώσει ο Artema στους αναγνώστες της *Electronic Intifada* λίγο πριν από την επίθεση. «Χρειαζόμαστε πολύ, πολύ, μεγάλες διαμαρτυρίες στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Ευρώπη, παντού, για να πούμε ότι φτάνει πια, να πούμε να σταματήσει η γενοκτονία».

Αντίστοιχα, ο ανεξάρτητος δημοσιογράφος Assaad Shamlakh βομβαρδίστηκε στο σπίτι της οικογένειάς του. Σε αντίθεση με τον Artema, σκοτώθηκε μαζί με εννέα μέλη της οικογένειάς του: οι γονείς του, τέσσερα αδέλφια, η κουνιάδα του και δύο ανιψιοί ηλικίας δύο ετών και τριών μηνών αντίστοιχα. Η οικογένεια του Shamlakh είναι μία από τις δεκάδες πλέον περιπτώσεις ισραηλινών βομβαρδισμών που εξαφανίζουν όχι μόνο ολόκληρες οικογένειες αλλά και ολόκληρες γενεαλογίες.

Μόλις χθες , δύο ακόμη Άραβες δημοσιογράφοι αποτέφρωσαν τις οικογένειές τους μετά από ισραηλινές αεροπορικές επιδρομές. Ο Λιβανέζος ρεπόρτερ Samir Ayoub είδε τις τρεις ανιψιές του και τη γιαγιά τους να σκοτώνονται, καμένες μέχρι θανάτου στο αυτοκίνητο πίσω από το δικό του, καθώς ταξίδευαν μεταξύ δύο πόλεων στον νότιο Λίβανο, ενώ ο Mohammed al-Aloul, φωτογράφος του τουρκικού κρατικού πρακτορείου *Anadolu*, είδε τέσσερα από τα πέντε παιδιά του και πολλούς άλλους συγγενείς να σκοτώνονται όταν βομβαρδίστηκε η γειτονιά του. Τα τρία από τα παιδιά του ήταν τεσσάρων ετών, ενώ το μικρότερο, ο γιος του ενός έτους, βρίσκεται σε κρίσιμη κατάσταση.

Δεν είναι πάντα οι δημοσιογράφοι. Ο βομβαρδισμός της 31ης Οκτωβρίου στον προσφυγικό καταυλισμό Jabalia –τον οποίο ο ισραηλινός στρατός βομβάρδισε τρεις συνεχόμενες ημέρες, παρά τη διεθνή κατακραυγή που προκάλεσε η πρώτη επίθεση– σκότωσε δεκαεννέα μέλη της οικογένειας του Mohamed Abu al-Qumsan, τεχνικού εκπομπών στο Al Jazeera, συμπεριλαμβανομένου του πατέρα του, των δύο αδελφών του, του αδελφού, της κουνιάδας του και οκτώ ανιψιών. Το ειδησεογραφικό δίκτυο καταδίκασε την επίθεση ως «αποτρόπαια» και «ασυγχώρητη».

Στοχοποίηση των δημοσιογραφικών οργανισμών

Όπως κατά τη διάρκεια του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας» και του πολέμου στο Ιράκ, όταν ένας

εικονολήπτης του Al Jazeera φυλακίστηκε αδίκως στο Γκουαντάναμο και τα γραφεία του δικτύου στη Βαγδάτη βομβαρδίστηκαν από τον αμερικανικό στρατό, καθώς αξιωματούχοι της συμμαχίας διαμαρτυρήθηκαν για την κάλυψή του πολέμου, έτσι και οι επιθέσεις κατά των εργαζομένων του *Al Jazeera* έγιναν παράλληλα με τη στοχοποίηση του δικτύου από την αμερικανική και την ισραηλινή κυβέρνηση με λογοκρισία στο ρεπορτάζ του σχετικά με τον πόλεμο. Ο υπουργός Εξωτερικών, Anthony Blinken, καυχήθηκε ότι πίεσε τον πρωθυπουργό του Κατάρ, όπου εδρεύει το *Al Jazeera* και του οποίου η κυβέρνηση είναι ιδιοκτήτρια του δικτύου, να «μειώσει την ένταση της κάλυψης του *Al Jazeera* επειδή είναι γεμάτη αντι-ισραηλινή ρητορική».

Στο μεταξύ, η ακροδεξιά κυβέρνηση του Benjamin Netanyahu, η οποία είχε ήδη προσπαθήσει να απαγορεύσει το *Al Jazeera* μία φορά στο παρελθόν, κατηγόρησε το δίκτυο ότι είναι «φερέφωνο προπαγάνδας» που «υποκινεί βία εναντίον των πολιτών του Ισραήλ» και προσπαθεί και πάλι να κλείσει το γραφείο του στο Ισραήλ. Η προσπάθεια αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της ευρύτερης καταστολής της κυβέρνησης Netanyahu κατά της ελευθερίας του Τύπου, με τον υπουργό επικοινωνιών της να επιδιώκει ευρείες εξουσίες για τη σύλληψη ή την κατάσχεση της περιουσίας δημοσιογράφων και άλλων πολιτών που διαδίδουν πληροφορίες που «υπονομεύουν το ηθικό των στρατιωτών και των κατοίκων του Ισραήλ απέναντι στον εχθρό» ή «χρησιμεύουν ως βάση για την προπαγάνδα του εχθρού», ακόμη και αν οι πληροφορίες είναι αληθινές.

Παρότι οι κυβερνήσεις των ΗΠΑ και του Ισραήλ έχουν σαφώς εμμονή με το *Al Jazeera*, αυτή η εχθρότητα προς τον Τύπο είναι πολύ βαθύτερη. Κατά τη διάρκεια του πολέμου, έχει καταγραφεί «η εσκεμμένη, ολική ή μερική, καταστροφή των εγκαταστάσεων περισσότερων από πενήντα μέσων ενημέρωσης στη Γάζα», σύμφωνα με την καταγγελία που κατέθεσε η RSF στις 31 Οκτωβρίου στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, υποστηρίζοντας ότι οι δολοφονίες δημοσιογράφων από το Ισραήλ συνιστούν εγκλήματα πολέμου.

Την περασμένη εβδομάδα, μία ισραηλινή αεροπορική επιδρομή έπληξε τον πύργο Hajii της Γάζας, όπου εδρεύουν πολλά τοπικά και διεθνή πρακτορεία ειδήσεων, συμπεριλαμβανομένων του *Al Jazeera* και του *Agence France-Presse*, τα οποία, κατά τη στιγμή του βομβαρδισμού, ήταν τα μόνα διεθνή πρακτορεία ειδήσεων που είχαν αδιάλειπτη ζωντανή σύνδεση με την πόλη της Γάζας. Όταν ερωτήθηκε σχετικά με το χτύπημα, ο Blinken εξήρε την «εξαιρετική δουλειά υπό τις πιο επικίνδυνες συνθήκες» που κάνουν οι δημοσιογράφοι στη Γάζα, των οποίων το ρεπορτάζ «θαυμάζουμε βαθιά, σεβόμαστε βαθιά και θέλουμε να διασφαλίσουμε την προστασία τους».

Όμως, με την άρνηση του Blinken και της υπόλοιπης κυβέρνησης Biden να στηρίξουν μια κατάπαυση πυρός, υπάρχουν λίγες πιθανότητες να συμβεί κάτι τέτοιο. Αντ' αυτού, είναι πιθανό να δούμε περισσότερες τραγικές περιπτώσεις, όπως ο εικονολήπτης Sameh Murad, ο οποίος έμεινε πίσω για να δείξει στον κόσμο τι συνέβαινε στη Γάζα, ενώ η σύζυγος και οι κόρες του κατέφυγαν στην ασφάλεια του νότου, για να βομβαρδιστούν στη διαδρομή με τη σύζυγο του να σκοτώνεται· ή ο ανταποκριτής της *Mondoweiss Tareq Hajjaj*, εκτοπισμένος από το σπίτι του μαζί με τη σύζυγο του, τη μητέρα και το βρέφος γιο του, οι οποίοι, όπως λέει, επέζησαν μόνο από «σύμπτωση».

Στο Twitter έγραψε, «Θεέ μου, σου ζητώ μόνο ένα πράγμα, κράτα με ζωντανό για να μπορέσω να δω τον γιο μου να μεγαλώνει»..

Η ξεχασμένη αλληλεγγύη

Πέραν της ακραίας ανθρώπινης φρίκης στις προσωπικές ιστορίες των δημοσιογράφων, αυτό που είναι αξιοσημείωτο είναι η σχετική σιωπή και η έλλειψη αλληλεγγύης από το κατεστημένο των μέσων ενημέρωσης που πριν από λίγα χρόνια διαπνεόταν από φόβους για τη σωματική ασφάλεια των δημοσιογράφων και την επιβίωση των ελευθεριών του Τύπου.

Αρκεί να σκεφτείτε μερικές από τις αντιδράσεις στην πραγματικά εξοργιστική αλλά –σε σύγκριση με τη δολοφονία δημοσιογράφων από το Ισραήλ– πολύ λιγότερο ανησυχητική τάση του Trump να προσβάλλει λεκτικά τους δημοσιογράφους και να δυσφημεί τον Τύπο. Αυτό θεωρήθηκε «πέρα από κάθε όριο», «υπαρξιακή απειλή για την αμερικανική ελευθερία του Τύπου», «χαρακτηριστικό αυταρχικών κυβερνήσεων» και «θέμα χρόνου να πάθει κάποιος κακό». Η ανάκληση από τον Trump της δημοσιογραφικής άδειας του Jim Acosta έκανε τον παρουσιαστή του CNN να γράψει ένα ολόκληρο βιβλίο για να πει στο αμερικάνικο έθνος ότι ήταν «επικίνδυνη εποχή να λες την αλήθεια στην Αμερική» και να διηγηθεί την οδυνηρή εμπειρία του να πρέπει «να αλλάξει τις ρυθμίσεις στους λογαριασμούς στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης εξαιτίας αυτών των απειλητικών μηνυμάτων» που έρχονταν σωρηδόν.

Οι ρητορικές επιθέσεις του Trump κατά του Τύπου ήταν αναμφίβολα σοβαρές. Όμως, γιατί δεν υπάρχει ανάλογο αίσθημα για την κυριολεκτική δολοφονία δημοσιογράφων από μια κυβέρνηση που υποστηρίζεται από τις ΗΠΑ;

Έχουν περάσει μόλις πέντε χρόνια από τότε που η φρικτή δολοφονία του Jamal Khashoggi από την κυβέρνηση της Σαουδικής Αραβίας προκάλεσε παγκόσμια κατακραυγή, φέρνοντας τον σημερινό πρόεδρο Jo Biden να υποσχεθεί ότι θα αντιμετωπίσει τη χώρα ως «παρία» (μια υπόσχεση που σύντομα αθέτησε) και ενέπνευσε αφιερώματα και εκδηλώσεις πένθους από το κατεστημένο των αμερικανικών μέσων ενημέρωσης. Δημοσιογράφοι όπως ο Jake Tapper του CNN και ο Nick Kristof των New York Times διάβασαν αποσπάσματα της τελευταίας στήλης του Khashoggi σε βίντεο. Το περιοδικό *New Yorker* δημοσίευσε ένα συγκινητικό μνημόσυνο από έναν πρώην συνάδελφο που απέτισε φόρο τιμής στον Khashoggi ως «σύμβολο της ελευθερίας έκφρασης σε όλο τον κόσμο».

Πόσο έχουν αλλάξει τα πράγματα. Η ισραηλινή κυβέρνηση δεν έχει σκοτώσει μόνο έναν δημοσιογράφο αλλά δεκάδες· και όχι μόνο αυτούς αλλά μερικές φορές και τα παιδιά τους, τους γονείς τους και άλλα μέλη της οικογένειάς τους. Ωστόσο, δεν υπάρχει ανάλογη έκρηξη οργής και φόρος τιμής για αυτούς τους δολοφονημένους δημοσιογράφους. Στην πραγματικότητα, το *New Yorker* δημοσίευσε την περασμένη εβδομάδα ένα άρθρο που φαίνεται να δικαιολογεί έμμεσα τις ενέργειες του Ισραήλ, θεωρώντας ότι το *Al Jazeera* αποτελεί μέρος ενός παγκόσμιου «πολέμου προπαγάνδας της Χαμάς». Περιγράφοντας την τραγωδία του al-Dahdouh, του Παλαιστίνιου δημοσιογράφου που έμαθε σε ζωντανή μετάδοση τη δολοφονία της οικογένειάς του, το περιοδικό

φρόντισε να σημειώσει ότι οι «ηγέτες της Χαμάς έχουν ορισμένες φορές εξυμνήσει το ρεπορτάζ του γιατί μεταφέρει τις απόψεις τους» και ότι «τουλάχιστον τέσσερις συγγενείς» του ήταν μέλη ομάδας μαχητών.

Δυστυχώς, όσο κι αν η επίθεση της ισραηλινής κυβέρνησης κατά των δημοσιογράφων έχει ενταθεί τρομακτικά με τον τωρινό πόλεμο, η προτίμηση της για τη θανατηφόρα βία δεν είναι κάτι καινούριο. Η ισραηλινή κυβέρνηση σκοτώνει δημοσιογράφους, μερικές φορές Αμερικανούς, και βομβαρδίζει αίθουσες σύνταξης εδώ και χρόνια με σχετικά μικρή κατακραυγή, μηδενική λογοδοσία και χωρίς μόνιμες επιπτώσεις στις σχέσεις Ισραήλ-ΗΠΑ ή στον γενικά θετικό τρόπο με τον οποίο το ισραηλινό κράτος αντιμετωπίζεται από τα μεγαλύτερα τμήματα του δυτικού Τύπου.

Ιδανικά, το επίπεδο της βίας και του κυνισμού απέναντι στον Τύπο που είδαμε σε αυτόν τον πόλεμο θα έπρεπε να τα αλλάξει όλα αυτά. Όμως, κανένας από αυτούς τους γενναίους δημοσιογράφους δεν θα έπρεπε να είχε χάσει τη ζωή του εξ αρχής.

Μετάφραση του Αλέξανδρου Μινωτάκη από το Jacobin